

POSTANOWIENIE

Dnia 15 maja 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Demendecki

w sprawie z powództwa C. S.A. w K.
przeciwko Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki
o wymierzenie kary pieniężnej
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych
w dniu 15 maja 2024 r.
na skutek skargi kasacyjnej pozwanego od wyroku Sądu Apelacyjnego
w Warszawie z 29 marca 2023 r., sygn. akt VII AGa 953/22

odrzuca skargę kasacyjną.

UZASADNIENIE

Decyzją z 31 grudnia 2020 r. Nr [...] (DKN: [...]) Prezes Urzędu Regulacji Energetyki (dalej: Prezes URE), na podstawie art. 56 ust. 1 pkt 1a ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. - Prawo energetyczne (w brzmieniu obowiązującym do 30 czerwca 2016 r.; obecnie tekst jedn. Dz.U. z 2024, poz. 266 ze zm.; dalej p.e.), art. 56 ust. 2 pkt 1 p.e. (w brzmieniu obowiązującym do 30 czerwca 2016 r.) w związku z art. 9a ust. 1a pkt 2 p.e. (w brzmieniu obowiązującym do 3 kwietnia 2015 r.) w związku z art. 56 ust. 3 i ust. 6 oraz art. 30 ust. 1 p.e., a także w związku z art. 186 ust. 2 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (obecnie tekst jedn. Dz.U. z 2023, poz. 1436 ze zm.; dalej o.z.e.) oraz w związku z art. 104 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego

(obecnie tekst jedn. Dz.U. z 2024, poz. 572), po przeprowadzeniu postępowania administracyjnego w sprawie wymierzenia kary pieniężnej przedsiębiorcy: „C.” S.A. z siedzibą w K. obecnie C. S.A. (dalej: powód) orzekł, że:

1) „C.” S.A. z siedzibą w K., w okresie od 1 stycznia 2015 roku do 3 kwietnia 2015 roku nie wywiązał się z określonego w art. 9a ust. 8 p.e. (w brzmieniu obowiązującym do dnia 3 kwietnia 2015 r.), obowiązku uzyskania i przedstawienia do umorzenia Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki świadectwa pochodzenia z kogeneracji, o którym mowa w art. 9l ust. 1 p.e. wydanego dla energii elektrycznej wytworzonej w jednostkach kogeneracji znajdujących się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub uiszczenia opłaty zastępczej, w terminie określonym w ust. 5, obliczonej w sposób określony w ust. 8a,

2) za zachowanie opisane w punkcie pierwszym wymierzył „C.” S.A. z siedzibą w K. karę pieniężną w kwocie 27 920.86 zł (słownie: dwadzieścia siedem tysięcy dziewięćset dwadzieścia złotych, osiemdziesiąt sześć groszy).

Odwołanie od powyższej decyzji złożył powód. Zaskarżając decyzję w całości powód wniósł o jej uchylenie oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, a ewentualnie wniósł o zmianę zaskarżonej Decyzji i obniżenie kary pieniężnej.

Wyrokiem z 1 czerwca 2022 r. Sąd Okręgowy w Warszawie po rozpoznaniu 27 maja 2022 r. sprawy z powództwa C. spółki akcyjnej w K. (poprzednio „C.” spółka akcyjna w K.) przeciwko Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki o wymierzenie kary pieniężnej na skutek odwołania powoda od decyzji Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki z 31 grudnia 2020 r. Nr [...] (DKN: [...]) oddalił odwołanie.

Powyższy wyrok w całości zaskarżył powód, zarzucając naruszenie przepisów ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (j.t. Dz.U. z 2021 poz. 735 ze zm. dalej jako: „k.p.a.”), ponieważ miało ono istotny wpływ na wynik sprawy. Powód wniósł o zmianę wyroku poprzez uwzględnienie odwołania, ponowne rozstrzygnięcie o kosztach postępowania przed Sądem I instancji oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa

procesowego w postępowaniu apelacyjnym według norm przepisanych. Ewentualnie na wypadek uznania, iż Sąd I instancji nie rozpoznał istoty sprawy lub wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania w całości, na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 368 § 1 pkt 5 k.p.c. powód wniósł o uchylenie wyroku i przekazanie niniejszej sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji oraz pozostawienie temu Sądowi rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów postępowania apelacyjnego.

Wyrokiem z 29 marca 2023 r., sygn. VII AGa 953/22 Sąd Apelacyjny w Warszawie zmienił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z 1 czerwca 2022 r., sygn. akt XVII AmE 89/21. Sądu Okręgowego w Warszawie orzekł, że:

1. zmienia zaskarżony wyrok:

a) w pkt 1 w ten sposób, że zmienia pkt 2 decyzji z 31 grudnia 2020 r. Nr [...] (DKN: [...]) Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki w ten sposób, że na podstawie art. 56 ust. 6a p.e. odstępuje od wymierzenia C. spółce akcyjnej w K. (poprzednio "C." spółka akcyjna w K.) kary pieniężnej za zachowanie opisane w punkcie pierwszym decyzji, a w pozostałym zakresie oddala odwołanie;

b) w pkt 2 w ten sposób, że zasądza od pozwanego Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki na rzecz powoda C. spółki akcyjnej w K. (poprzednio „C.” spółka akcyjna w K.) kwotę 1720 zł (jeden tysiąc siedemset dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania, w tym kwotę 720zł (siedemset dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

2. zasądza od pozwanego Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki na rzecz na powoda C. spółki akcyjnej w K. (poprzednio Za "C." spółka akcyjna w K.) kwotę 1540 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego w tym kwotę 540 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Od powyższego wyroku Prezes Urzędu Regulacji Energetyki (dalej również: „Prezes URE”) wywiódł skargę kasacyjną, zaskarżając go w części - tj. w pkt I w zakresie, w jakim Sąd Apelacyjny w wyniku rozpatrzenia apelacji uwzględnił odwołanie i zmienił wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie poprzez odstąpienie od nałożenia kary pieniężnej, nie oddalając tego odwołania w całości, oraz w pkt II.

Skarżący zarzucił Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.:

1) art. 9a ust. 8 w związku z art. 9m ust. 3 p.e. (w brzmieniu obowiązującym do 3 kwietnia 2015 r.) poprzez błędną wykładnię tego przepisu, polegającą na pominięciu okoliczności, że jedynie świadectwo pochodzenia z kogeneracji umorzone w terminie do dnia 30 czerwca roku następującego po roku realizacji obowiązku *in concreto* 30 czerwca 2016 r. i to wydane jedynie dla energii elektrycznej wytworzonej w jednostce kogeneracji w poprzednim roku kalendarzowym może zostać uwzględnione przy rozliczeniu wykonania obowiązku określonego w art. 9a ust. 8 za poprzedni rok kalendarzowy, co skutkowało następnie bezpodstawnym przyjęciem, że powód zrealizował obowiązek za 2016 r. pomimo złożenia wniosku o umorzenie świadectw pochodzenia z kogeneracji w dniu 1 lipca 2016 r.; zatem przyjęciu błędnej wykładni polegającej na uznaniu, że samo złożenie wniosku o umorzenie świadectw pochodzenia z kogeneracji w dowolnym czasie i za niezwyfikowany okres wytworzenia energii elektrycznej może skutkować realizacją obowiązku uzyskania i przedstawienia do umorzenia świadectw pochodzenia za konkretny rok kalendarzowy.

2) art. 9a ust. 8 p.e. poprzez błędną wykładnię, wynikającą z pominięcia okoliczności, że warunkiem uznania wypełnienia obowiązku uzyskania i przedstawienia do umorzenia świadectwa pochodzenia za spełniony jest zweryfikowanie dokumentów i wydanie odpowiedniej decyzji przez organ regulacyjny i umorzenie do 30 czerwca 2016 r. tego świadectwa przez Prezesa URE zgodnie z art. 9m ust. 3 ustawy - Prawo energetyczne, zatem świadectwa potwierdzającego wytworzenie energii elektrycznej w poprzednim roku kalendarzowym (w brzmieniu obowiązującym do 3 kwietnia 2015 r.);

3) art. 56 ust. 6a p.e. w związku z art. 9a ust. 8 i art. 9m ust. 3 p.e. (w brzmieniu obowiązującym do 3 kwietnia 2015 r.), poprzez zastosowanie instytucji odstąpienia od wymierzenia kary pieniężnej wobec powoda, chociaż nie spełnił on za okres 1 stycznia 2015 r. - 3 kwietnia 2015 r. obowiązku uzyskania i przedstawienia do umorzenia świadectwa pochodzenia z kogeneracji Prezesowi URE w terminie do 30 czerwca 2016 r., o czym mowa w art. 9a ust. 8 w związku z art. 9m ust. 3 p.e. (w brzmieniu obowiązującym do 3 kwietnia 2015 r.)

a obowiązek ten nie może zostać uznany za spełniony w przypadku złożenia wniosku po tym terminie z uwagi na wygaśnięcie uprawnienia do umorzenia świadectwa przez Prezesa URE, co zostało stwierdzone prawomocnymi dokumentami urzędowymi organu regulacyjnego w postaci decyzji z dnia 10 października 2016 r., znak: DEK - [...] oraz w decyzji z 10 października 2016 r., znak: DEK-[...];

4) art. 9m ust. 3 p.e. (w brzmieniu obowiązującym do 3 kwietnia 2015 r.) poprzez błędną wykładnię tego przepisu, polegającą na pominięciu okoliczności, że jedynie świadectwo pochodzenia umorzone w terminie do dnia 30 czerwca 2016 r. wydane dla energii wytworzonej w poprzednim roku uwzględnia się przy rozliczeniu wykonania obowiązku określonego w art. 9a ust. 8 p.e. za poprzedni rok kalendarzowy; co skutkowało następnie bezpodstawnym przyjęciem, że powód mógł spełnić obowiązek w odniesieniu do okresu 1 stycznia 2015 r. 3 kwietnia 2015 r., przedstawiając Prezesowi URE 1 lipca 2016 r. (czy w dowolnym innym terminie) świadectwo do umorzenia.

Skarżący wniósł o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w całości i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez oddalenie apelacji powoda od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z 1 czerwca 2022 r. (XVII AmE 89/21), ewentualnie o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie do ponownego rozpoznania - przy uwzględnieniu kosztów postępowania i ich zasądzenia od powoda na rzecz pozwanego według norm przepisanych.

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, gdyż - jak wskazał - stosownie do art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. w świetle przytoczonych podstaw kasacyjnych w sprawie niniejszej istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, na tle następującego istotnego zagadnienia prawnego:

1) Czy niedochowanie terminu, o którym mowa w art. 9a ust. 8 w związku z art. 9m ust. 3 p.e. (w brzmieniu obowiązującym do 3 kwietnia 2015 r.), na złożenie wniosku o umorzenie świadectw pochodzenia z kogeneracji w drodze decyzji nieodwracalnie pozbawia podmiot zobowiązany o którym mowa w art. 9a ust. 8 w związku z art. 9a ust. 1a p.e. (w brzmieniu obowiązującym do 3 kwietnia 2015 r.)

możliwości uwzględnienia przy rozliczeniu wykonania obowiązku świadectwa pochodzenia z kogeneracji za dany rok realizacji obowiązku - de lege lata „w poprzednim roku kalendarzowym”, a tym samym możliwości wypełnienia obowiązku o którym mowa w art. 9a ust. 8 p.e.?

2) Czy realizacja obowiązku uzyskania i przedstawienia do 30 czerwca 2016 r. Prezesowi URE do umorzenia świadectwa pochodzenia z kogeneracji za okres 1 stycznia 2015 r. - 3 kwietnia 2015 r., zgodnie z art. 9a ust 8 p.e., stanowiąca zgodnie z art. 56 ust. 6a tej ustawy jedną, choć niewystarczającą z przesłanek do odstąpienia od nałożenia kary pieniężnej, jest możliwa pomimo wygaśnięcia przewidzianego prawem tj. art. 9m ust. 3 p.e. w stanie prawnym do 3 kwietnia 2015 r. w związku z art. 186 ust. 2 o.z.e., terminu do wydania odpowiedniej decyzji przez organ regulacyjny do dnia 30 czerwca 2016 r., czy też przeciwnie - wygaśnięcie w dniu 30 czerwca 2016 r. kompetencji do wydania przez Prezesa URE decyzji o umorzeniu świadectwa pochodzenia uniemożliwia skuteczne spełnienie za wskazany wyżej okres obowiązku w związku z brakiem możliwości zrealizowania go po tym terminie.

3) Czy w świetle brzmienia art. 56 ust. 1 pkt 1a w związku z art. 9m ust. 3 p.e., zgodnie z którym karze pieniężnej podlega ten kto m.in. nie przestrzega obowiązku uzyskania i przedstawienia do umorzenia Prezesowi URE świadectwa pochodzenia z kogeneracji albo nie uiszcza opłaty zastępczej, nie wyklucza, w związku z wygaśnięciem możliwości skutecznej realizacji obowiązku w skutek upływu terminów prawa materialnego a tym samym wygaśnięcie norm kompetencyjnych dających podstawę do wydania rozstrzygnięcia przez organ regulacyjny możliwości realizacji tego obowiązku, a tym samym brak podstaw do wydania decyzji o odstąpieniu od wymierzenia kary, w związku z tym, że w takiej sytuacji podmiot zobowiązany w ogóle nie realizowałby przewidzianego ustawą obowiązku a źródła kogeneracyjne nie uzyskiwały żadnego przewidzianego ustawą wsparcia?

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna powoda jako obarczona nieusuwalnym brakiem konstrukcyjnym podlegała odrzuceniu.

Zgodnie z art. 398⁴ § 1 pkt 1-3 k.p.c. skarga kasacyjna powinna zawierać: oznaczenie orzeczenia, od którego jest wniesiona, ze wskazaniem, czy jest ono zaskarżone w całości czy w części (pkt 1); przytoczenie podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienie (pkt 2); wniosek o uchylenie lub uchylenie i zmianę orzeczenia z oznaczeniem zakresu żadanego uchylenia i zmiany (pkt 3). Zgodnie z § 2 powołanego artykułu, oprócz wymagań przewidzianych w § 1, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Natomiast w § 3 powołanego artykułu wskazano, że skarga kasacyjna powinna ponadto czynić zadość wymaganiom przewidzianym dla pisma procesowego, a w sprawach o prawa majątkowe powinna zawierać również oznaczenie wartości przedmiotu zaskarżenia. Do skargi kasacyjnej dołącza się także dwa jej odpisy przeznaczone do akt Sądu Najwyższego oraz dla Prokuratora Generalnego, chyba że sam wniósł skargę.

Stosownie do art. 398⁶ § 1 k.p.c., jeżeli skarga kasacyjna nie spełnia wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 lub § 3 k.p.c., przewodniczący w sądzie drugiej instancji wzywa skarżącego do usunięcia braków w terminie tygodniowym pod rygorem odrzucenia skargi. W art. 398⁶ § 2 k.p.c. wskazano zaś, że sąd drugiej instancji odrzuca skargę kasacyjną wniesioną po upływie terminu, skargę niespełniającą wymagań określonych w art. 398⁴ § 1 k.p.c., nieopłaconą oraz skargę, której braków nie usunięto w terminie lub z innych przyczyn niedopuszczalną. Zgodnie z art. 398⁶ § 3 Sąd Najwyższy odrzuca skargę kasacyjną, która podlegała odrzuceniu przez sąd drugiej instancji, albo zwraca ją temu sądowi w celu usunięcia dostrzeżonych braków. W art. 398⁶ § 4 k.p.c. wskazano, że o odrzuceniu skargi kasacyjnej niespełniającej wymagań określonych w art. 398⁴ § 1 k.p.c. sąd drugiej instancji albo Sąd Najwyższy zawiadamia właściwy organ samorządu zawodowego, do którego należy pełnomocnik.

Zestawiając treść punktów art. 398⁴ § 1 pkt 1-3 z art. 398⁶ § 1 i § 2 k.p.c. należy przyjąć, że elementy wymienione w art. 398⁴ § 1 pkt 1-3 k.p.c. mają dla skargi kasacyjnej charakter konstrukcyjny, zaś ich brak nie podlega uzupełnieniu.

Powyższe wynika wprost z treści art. 398⁶ § 2 k.p.c., w którym ustawodawca przewidział sankcję w postaci odrzucenia skargi kasacyjnej niespełniającej wymagań określonych w art. 398⁴ § 1 k.p.c.

Powyższe znajduje potwierdzenie w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Jak przykładowo wskazał Sąd Najwyższy w postanowieniu z 16 października 1997 r., II CKN 404/97, „[b]raki kasacji w zakresie przytoczenia podstaw kasacyjnych, ich uzasadnienia oraz wniosków o uchylenie lub zmianę wyroku w całości lub w części nie podlegają naprawieniu w trybie właściwym dla usuwania braków formalnych pisma procesowego. Nie jest również dopuszczalna wykładnia zakresu zaskarżenia i jego kierunków, gdyż kasacja powinna być tak zredagowana, aby nie stwarzała żadnych wątpliwości interpretacyjnych”.

W związku z powyższym za nieusuwalny brak należy uznać niespójne określenie zakresu zaskarżenia wyroku oraz wniosku o uchylenie wyroku. Skarżący w pkt I skargi zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 29 marca 2023 r., sygn. VII AGa 953/22 w części - tj. w pkt I w zakresie, w jakim Sąd Apelacyjny w wyniku rozpatrzenia apelacji uwzględnił odwołanie i zmienił wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie poprzez odstąpienie od nałożenia kary pieniężnej, nie oddalając tego odwołania w całości, oraz w pkt II. Następnie w pkt III skargi wniósł o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w całości i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez oddalenie apelacji powoda od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z 1 czerwca 2022 r. (XVII AmE 89/21), ewentualnie o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie do ponownego rozpoznania - przy uwzględnieniu kosztów postępowania i ich zasądzenia od powoda na rzecz pozwanego według norm przepisanych. Podsumowując należy stwierdzić, że Skarżący zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 29 marca 2023 r., sygn. VII AGa 953/22 w części, zaś wniósł o jego uchylenie w całości i orzeczenie oraz o orzeczenie co do istoty sprawy. Taka konstrukcja żądań zawartych w skardze kasacyjnej jako środka zaskarżenia podlegającym szczególnym rygorom formalnym jest niedopuszczalna co prowadzi do odrzucenia skargi kasacyjnej (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 6 sierpnia 2014 r., V CSK 24/4; 20 lutego 2015 r., V CSK 427/14; 10 czerwca 2020 r., III CSK 149/19).

Skarżący, wbrew jednoznacznej treści art. 398⁴ § 1 pkt 1 i pkt 3 k.p.c., nie oznaczył poprawnie zakresu zaskarżenia i żądania uchylenia wyroku. Wskazać przy tym należy, że wniosek o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w całości i orzeczenie co do istoty sprawy nie może być uzupełniany założeniem sądu, że zakres żądanego uchylenia odpowiada wskazanemu przez stronę zakresowi zaskarżenia orzeczenia skargą kasacyjną („w części”), tym bardziej, że występuje tu wyraźna i oczywista sprzeczność pomiędzy zakresem zaskarżenia a wnioskami. Jak wskazał Sąd Najwyższy w postanowieniu z 21 marca 2000 r., II CKN 711/00 ze względu na charakter postępowania kasacyjnego i stopień jego sformalizowania, nie jest dopuszczalna wykładnia kasacji w kierunku ustalenia, jaki jest zakres zaskarżenia oraz – w związku z tym – jaki mógłby być wniosek skarżącego co do sposobu i zakresu orzeczenia przez Sąd Najwyższy (obecnie dot. to skargi kasacyjnej).

Jak wskazywał w swym orzecznictwie Sąd Najwyższy, spełnienie powyższych wymagań nie może być uznane za nadmiernie skomplikowane lub kłopotliwe zarówno ze względu na okoliczność, że wszystkie elementy konstrukcyjne, niepodlegające czynnościom zmierzającym do usunięcia braków, są klarownie wskazane w art. 398⁴ § 1 k.p.c., jak i obowiązujące w postępowaniu kasacyjnym obowiązkowe zastępstwo stron przez profesjonalnych pełnomocników, zasadniczo adwokatów lub radców prawnych (postanowienie Sądu Najwyższego z 10 czerwca 2020 r., III CSK 149/19).

Stosownie do art. 398⁶ § 2 k.p.c. skarga kasacyjna powoda podlegała odrzuceniu już na etapie badania jej przez Sąd drugiej instancji. Wobec nieodrzucenia skargi na wskazanym etapie, na podstawie art. 398⁶ § 3 k.p.c. w zw. z art. 398⁶ § 2 i art. 398² § 1 k.p.c. orzeczono jak w sentencji postanowienia.

[SOP]

[ms]

